

OPINNÄYTETYÖN OHJAUSPROSESSIT JA YHTEISET TOIMINTAMALLIT

Case: Sähköisen työkalun suunnittelu ja
implementointi Saimaan ammattikorkeakouluun

Saimaan ammattikorkeakoulu
Juha Sorjonen - Timo Fennander

**Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisuja.
Saimaa University of Applied Sciences Publications.**

Juha Sorjonen – Timo Fennander

OPINNÄYTETYÖN OHJAUSPROSESSIT JA YHTEISET OHJAUSMALLIT

**Case: Sähköisen työkalun suunnittelu
ja implementointi
Saimaan ammattikorkeakouluun**

Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisuja.
Saimaa University of Applied Sciences Publications.

Sarja A: Raportteja ja julkaisuja 7
Series A: Reports and Research Papers 7

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 LÄHTÖKOHDAT	6
3 TAVOITTEET	7
4 JÄRJESTELMÄPOHJA JA VALINTAPERUSTEET	9
5 JÄRJESTELMÄN KÄYTTÄJÄRYHMÄT	11
6 JÄRJESTELMÄN RAKENNUSVAIHEET	11
6.1 Ominaisuuksien kartoittaminen ja lisätyökalujen valinta	11
6.2 Järjestelmärakenteen suunnittelu ja toteutus.....	12
6.3 Lisätyökalujen muokkaaminen.....	13
6.4 Testaus ja pilotointi	13
6.5 Ulkoasun suunnittelu ja toteutus	14
6.6 Sisällön tuottaminen	15
6.7 Dokumentointi.....	15
6.8 Käyttöönotto	15
7 JÄRJESTELMÄRAKENNE	17
7.1 Kirjautumissivu.....	18
7.2 Etusivu.....	19
7.3 Järjestelmän kurssitasot	23
7.4 Sähköposti-ilmoitukset.....	35
8 JÄTKOKEHITYS	36
9 JÄRJESTELMÄN VASTAUS TAVOITTEISIIN	36
9.1 Täyttääkö järjestelmä sille asetetut tavoitteet?	37
9.2 Onnistuivatko rakennusryhmän tekemät komponenttivalinnat?.....	38
9.3 Onnistuiko järjestelmäpohjan valinta ja vastaako se nykypäivän verkko- opetustrendejä?.....	38
9.4 Onnistuiko järjestelmän rakenne?.....	39

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöklänikka-projektin tavoitteena on saada aikaan tuloksekas malli opinnäytetyöprosessin tekemiseen ja ohjaamiseen sekä kehittää sitä niin, että se voidaan vakiinnuttaa osaksi Saimaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyön prosesseja. Sitä tarkoitusta varten on Saimaan ammattikorkeakoulussa luotu sekä virtuaalinen työkalu että joukko toimintamalleja. Tämä julkaisu käsittelee niiden suunnittelun lähtökohtia, tehtyjä toimenpiteitä sekä saavutettuja tuloksia.

Tämä julkaisu on suunnattu heille, jotka kehittävät opinnäytetyöprosessia tai toimivat oman toimialansa koordinaattoreina. Julkaisun tavoitteena on antaa ohjaaville opettajille uusia ideoita, soveltamistapoja ja yhtenäistettyjä toimintamalleja siitä, kuinka perinteisessä opettajakeskeisessä verkkooppimisympäristössä voidaan ohjata ja monitoroida projektityön kaltaisia ja opiskelijakeskeisiä oppimisprosesseja.

Julkaisussa esitetään myös tulevaisuudennäkymiä siitä, kuinka sekä implementoitu ja koekäytössä oleva työkalu että opinnäytetyön ohjaukseen liittyvät toimintamallit voitaisiin saattaa käytännössä luonnolliseksi osaksi Saimaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyöprosessia.

Julkaisun avulla pyritään valottamaan myös projektin taustoja ja tuomaan esiin yksityiskohtia erilaisista toteutusmalleista ja -valinnoista. Tarkoitus on myös taustoittaa implementoinnin aikana esiin tulleita haasteita ja ongelmia, jotta vastaaviin tilanteisiin joutuvat organisaatiot voivat ketterämmin kehittää omia opinnäytetyöprosessejaan sekä työkalun että toimintamallien näkökulmasta tarkasteltuina ja välttää esiin tulevia karikoita tai vaaranpaikkoja. Julkaisun laatijat ovat olleet päätekijöinä työkalun konseptoinnissa, teknisessä toteutuksessa sekä käyttöönoton valmistelussa.

2 LÄHTÖKOHDAT

Projektin lähtökohtana oli systematisoida opinnäytetyöohjaus Saimaan ammattikorkeakoulussa. Siihen sisällytettiin käyttäjät, tietotarpeet, toimintatavat ja prosessit sekä työkalujen valinnat ja niiden implementointi ja koekäyttö.

Opinnäytetyön tekemisen ja ohjauksen käytännöt olivat varsin erilaiset. Usealla toimialalla oli opinnäytetöille Moodlessa omat työtilat, joiden käytettävyys vaati sekä ohjaavien opettajien että opiskelijoiden tarpeiden kannalta katsottuna huomattavaa parantamista.

Suurimmat valmisteluvaiheessa havaitut ongelmakohdat ja kehittämistarpeet olivat:

- Opinnäytetyö ei etene systemaattisesti suunnitelman mukaan, joten keskeytyneet tai jopa putoamisvaarassa olevat työt tulee pystyä tunnistamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- Nykyiset työkalut eivät tue ennakoivaa toimintaa, joten järjestelmän tulisi antaa hälytyksiä tai ennakkovaroituksia, jos jotakin uutta on tapahtunut toimintaympäristössä tai määräaika yksittäiselle toimenpiteelle on lähes tymässä.
- Ohjaukseen liittyvä viestintä on hajallaan useissa eri kanavissa, minkä vuoksi työn etenemiseen ja ohjaukseen liittyvä kommentointi tulisi yhtenäistää ja saattaa päiväkirjamaiseen muotoon yhteen kanavaan.
- Opiskelijan ja opettajan kommunikaatiosta on vaikea saada aikaan kokonaisnäkymää siitä, miten työ on edennyt eri vaiheissa tai miten opiskelija esimerkiksi on reflektoinut omaa toimintaansa opinnäytetyöprosessissa.
- Opinnäytetyöhön liittyvien ”porttien” eli vaiheiden tunnistaminen ja niiden läpäiseminen on yleensä vain tekijän ja ohjaajan mielessä, eikä tietoa ole kuin vain harvoin taltioitu koko prosessin ohjaamista ja arviointia varten.

- Ohjaajilla on hyvin erilaisia sähköisiä ohjausympäristöjä. Tavoitteena on luoda yksi yhteinen ohjausympäristö, joka sopii kaikille toimialoille ja sopeutuu koko organisaation ohjausprosessiin.
- Opinnäytetöitä koordinoivilta toimijoilta puuttuu kokonaiskäsitys siitä, mitä töitä on valmisteilla tai tekeillä ja mitkä niistä ovat valmistuneet.
- Opinnäytetyön suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvä ohjeistus ja dokumenttipohjat ovat olleet hajallaan eri koulutusaloilla ja yhteinen ”kuinkaan opinnäytetyön” -opastus oheismateriaaleineen ei ole keskitetysti saatavilla.
- Oppilaitoksen prosessi soveltuu kaikille toimialoille, mutta koulutusohjelmien välillä on paljon eroja siinä, miten ohjausta tehdään käytännössä.
- Opinnäytetyöhön liittyvien dokumenttien jakelu, versiointi, arkistointi ja varmuuskopiointi ovat jokaisen omalla vastuulla, jolloin tiedon hallinnan ja yksittäisen tiedon menettämisen vaara on ilmeinen.

3 TAVOITTEET

Toteutustapana työkalun suunnittelussa ja implementoinnissa oli käyttäjälähtöinen järjestelmäsuunnittelu.

Tärkeimmät tavoitteet prosessille ja työkalulle olivat:

- Opinnäytetyö mallinnetaan koulutusaloittain.
- Jokaisen opiskelijan opinnäytetyöprosessi tehdään näkyväksi.
- Putoamisvaarassa olevat opiskelijat tunnistetaan.

Järjestelmä tulee suunnitella niin, että vähintään yllä luetellut tavoitteet tulevat saavutetuiksi ja vasta sitten toteutetaan päätarkaisuja tukevat toiminnot.

Opinnäytetyön ohjaustyökalun suunnittelun alkuvaiheessa tavoitteita käsiteltiin myös mahdollisuuksien kautta. Tunnistimme viisi keskeistä mahdollisuutta, jotka käänteisesti suhteessa ohjausongelmiin esittelevät ohjaustyökalun ja -prosessien kehittämistä ja sitä, mitä kehittämistyöllä saavutetaan. Onnistuneella ohjausmallin jalkautuksella ja malliin liittyvällä työkalulla saavutetaan seuraavaa:

- **Opiskelijaa ei jätetä yksin**
 - Opiskelijoille annetaan monipuolisempia mahdollisuuksia opinnäytetyön omaehtoiseen toteutukseen, mutta samalla myös yhteisöllisyyteen, ryhmäytymiseen ja vertaistukeen aina valmistelusta työn arviointiin saakka.
- **Laaditaan yhteiset pelisäännöt**
 - Kehitetään opinnäytetyön ohjaukseen ja totutukseen vaiheistettuja, joustavia toimintatapojen yhtenäisiä malleja.
- **Tehdään oikeita asioita oikeaan aikaan**
 - Kehitetään systemaattisuutta ja johdonmukaisuutta opinnäytetyön valmisteluun, toteuttamiseen ja ohjaamiseen.
- **Tunnetaan ja muistetaan ryhmän ja yksilön oma prosessi**
 - Toteutus- ja ohjausinformaation taltioidaan yhteen paikkaan ja yhteen kertaan (mikroviestit & syvällisempi pohdinta ja arviointi).
- **Saadaan kokonaiskuva prosessista**
 - Huolehditaan siitä, että saatavilla on nopeasti koostettua ja ajantasaista tietoa opinnäyteprosessista sen eri tasoilla (opiskelija, ryhmä, koulutusohjelma, koulutusala, koko koulu).

4 JÄRJESTELMÄPOHJA JA VALINTAPERUSTEET

Saimaan ammattikorkeakoulussa on ollut useamman vuoden ajan käytössä virtuaalinen Moodle -oppimisympäristö opetuksen ja TKI-toiminnan tukityökaluna. Sen ylläpidosta ja käyttäjätuesta on huolehtinut keskitetysti Saimaan ammattikorkeakoulun Media- ja oppimiskeskus.

Projektin alkuvaihe omistettiin opinnäytetyökäytäntöjen ja prosessien läpikäymiseen eri koulutusaloilla. Oppilaitostasoiset prosessit oli jo aikaisemmin mallinnettu, mutta projektin alkuvaiheessa haluttiin varmistaa koulutusohjelmien sitoutuminen niihin sekä prosessin oikeellisuus ja toteutuminen todellisessa ohjausympäristössä. Haluttiin tietää, sujuuko prosessi käytännössä, kuten on suunniteltu ja dokumentoitu.

Projektin alkuvaiheessa arvioitiin myös muita oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat yhteisöllisempiä ja opiskelijakeskeisempiä oppimisprosesseja. Alkuvaiheessa keskityttiin myös Moodle-oppimisympäristön soveltuvuuden arviointiin. Pohdittiin, kuinka se soveltuisi haluttuihin käyttötapoihin ja olisiko sitä syytä parantaa esimerkiksi lisätyökaluin (blogs, addins). Punnittiin myös tarvetta omalla kehitystyöllä räätälöidä järjestelmää sopimaan täsmällisemmin ohjaustarpeisiin.

Valintaprosessin keskiössä oli enemmänkin käyttäjälähtöinen suunnittelu kuin varsinainen työkaluvalinta. Yhteinen ohjausprosessi ja sen variaatiot eri koulutusohjelmissa ohjasivat valintaa, jonka lähtökohtana oli ennen kaikkea löytää ja tarvittaessa sopeuttaa työkalu yleisesti hyväksytyihin ja omaksuttuihin opinnäytetyöohjauskäytäntöihin.

Varhaisessa vaiheessa todettiin, että vakiomuotoinen Moodle oli toiminnoiltaan ja käyttöoikeuksiltaan vaillinainen sopiakseen opinnäytetyön ohjaustarpeisiin sekä entistä opiskelijakeskeisempään ja prosessimaisempaan käyttöön.

Päätös ryhtyä rakentamaan ohjausympäristöä Moodlen pohjalle oli loppujen lopuksi selkeä. Perusteina Moodlen valintaa puolsivat seuraavat argumentit:

- Moodle on järjestelmänä tuttu, yleisesti hyväksytty ja operatiiviseen toimintaan implementoitu järjestelmä opettajan ja opiskelijoiden arjessa.
- Järjestelmän arkkitehtuuri tunnettiin ja sen hallinnointi osattiin jo ennestään Saimaan ammattikorkeakoulussa.
- Ei haluttu tuoda uutta järjestelmää opeteltavaksi opintojen loppuvaiheessa oleville opiskelijoille.
- Opettajien halu opetella uusi järjestelmä yksittäistä prosessia varten ei todennäköisesti olisi ollut kovin hyvä, koska opettajat jo ennestään käyttivät useita, heidän päivittäiseen työhönsä liittymättömiä järjestelmiä.
- Opintojaksoilla käytössä olevan Moodlen ja opinnäytetyönohjaukseen käytettävän Moodlen välille pystyttiin tekemään selkeä rooli- ja työnjako.
- Järjestelmän omistajuus- ja ylläpitovastuut pystyttiin osoittamaan ilman lisäinvestointeja ja merkittävää osaamisen kehittämispanostusta.
- Kehittämishankkeena ja investointina Moodle on kustannustehokas ratkaisu.
- Kehittämishankkeen toteutus kasvattaa erinomaisesti Saimaan ammattikorkeakoulun omaa osaamis pohjaa ja antaa oppimiskokemuksia käyttäjälähtöisestä järjestelmäsuunnittelusta ja toimintamallien implementoinnista.
- Tekemällä itse säilytämme riippumattomuuden ulkopuolisista toimittajista, mutta samalla voimme tarpeen mukaan mahdollisesti nojautua erityiskysymyksissä Moodlen globaalin kehittäjäyhteisön tukeen. Samalla edistämme myös vapaan lähdekoodin toimintaperiaatteita.

5 JÄRJESTELMÄN KÄYTTÄJÄRYHMÄT

Järjestelmän käyttäjiä ovat ohjaavat opettajat, opinnäytetöitä koordinoivat henkilöt, koulutuspäälliköt, opinnäytetöiden tekijät sekä niiden toimeksiantajat.

Opinnäytetyöohjausjärjestelmä tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia eri käyttäjille. Opiskelijoille tärkeintä on saada aluksi tietoa oman alansa opinnäytetöistä sekä myöhemmässä vaiheessa ohjausta omalta ohjaajaltaan. He tarvitsevat myös vuorovaikutusta muiden käyttäjien kanssa. Opettajille on suurinta hyötyä prosessin ja sen materiaalin keskittämisestä, opiskelijoiden suunnitelmien nähtävillä olemisesta sekä mahdollisuudesta heidän etenemisensä seuraamiseen. Toimeksiantajat ovat myös kiinnostuneita heitä koskevien opinnäytetöiden tilanteesta. Koulutuspäälliköt puolestaan voivat esimerkiksi seurata, millä eri tavoilla heidän koulutusalaansa opinnäytetöitä ohjataan.

6 JÄRJESTELMÄN RAKENNUSVAIHEET

Opinnäytetyökliniikka -projektissa järjestelmää ryhdyttiin rakentamaan joulukuussa 2009. Järjestelmän rakentaminen vaiheistettiin aina elokuun 2010 loppuun saakka, jolloin sen ensimmäisen tuotantoversion suunniteltiin olevan valmis käytettäväksi.

6.1 Ominaisuuksien kartoittaminen ja lisätyökalujen valinta

Rakentaminen aloitettiin kartoittamalla järjestelmäpohjana käytettävän Moodlen tarjoamia mahdollisuuksia sekä seulomalla tarjolla olevia lisätyökaluja, jotka laajentaisivat pohjan ominaisuuksia. Kaikki noin 600 lisätyökalua käytiin ensin läpi tutustuen niiden ominaisuuksiin ja toimivuuteen lukemalla työkalujen kuvaukset sekä käyttäjäpalautteet. Jos työkalu havaittiin sellaiseksi, että siitä voisi

olla jotakin hyötyä opinnäytetyönohjausjärjestelmälle, se otettiin mukaan testiasennettavien joukkoon. Sen jälkeen valitut työkalut asennettiin testikäyttöön tarkoitettulle järjestelmäpohjalle ja niiden toiminnallisuuksiin tutustuttiin tarkemmin. Rakennusryhmäläiset ottivat kantaa testiasennettuihin työkaluihin perustellen, miksi ne pitäisi tai miksi niitä ei pitäisi ottaa mukaan järjestelmään. Työkaluvalinnoissa merkitsivät paljon työkalujen toimivuus, toiminnallisuus ja käytännöllisyys. Parhaille ehdokkaille tehtiin vielä uusi seulonta, jossa niihin tutustuttiin entistä tarkemmin etsien työkaluja, jotka olisivat mahdollisimman lähellä haluttuja ominaisuuksia. Oli kuitenkin lähes varmaa, että kaikkea ei saataisi suoraan toteutetuksi valmiiksi tarjolla olevin lisämoduulein, jolloin järjestelmärakennusryhmän tulisi kehittää tarpeeseen sopiva ratkaisu. Lisäksi joihinkin käyttötarkoituksiin oli tarjolla lukuisia lisämoduuleita, jolloin niistä tuli valita tarkoitukseen sopivin ehdokas. Osa järjestelmän uusista työkaluista on kokonaan opinnäytetyönohjausjärjestelmän rakennusryhmän toteuttamia.

6.2 Järjestelmärakenteen suunnittelu ja toteutus

Lisämoduulien valitsemisen jälkeen ryhdyttiin tekemään Moodleen opinnäytetyönohjaukseen sopivaa järjestelmärakennetta. Sitä suunniteltaessa valitut lisämoduulit upotettiin muuhun rakenteeseen niin, että se tuntui perustellulta ja tuotti jotakin hyötyä. Rakennetta suunniteltaessa tuli ottaa huomioon, kuinka opinnäytetyöprosessi rakentuu ja kuinka prosessit poikkeavat toisistaan eri aloilla. Järjestelmän tavoitteenahan on, että se sopii käytettäväksi jokaisella koulutuslalla. Lisäksi täytyi pitää mielessä, että kullakin opinnäytetyön tekijällä on omat työskentelytapansa ja -aikataulunsa. Tällöin tulivat esiin myös valitun järjestelmäpohjan rajoitukset, sillä Moodle ei tue kovinkaan hyvin opiskelijakohtaisia tehtäviä tai aikatauluja. Lopuksi yllämainitut asiat tulisi sisällyttää helppokäyttöiseen, loogiseen ja siistiin rakenteeseen. Muutokset pyrittiin tekemään maltillisesti ja harkiten, sillä useat Moodlen standardipaketin muutokset tekisivät järjestelmästä vaikeasti päivitettävän ja keinotekoiset ratkaisut hämmäntäisivät käyttäjiä.

6.3 Lisätyökalujen muokkaaminen

Kun järjestelmärakenne saatiin pääpiirteissään muotoihinsa, alettiin lisätyökaluja muokata sopivammiksi käyttötärpeisiin. Lähes kaikki lisämoduulit olivat toiminnallisuuksiltaan puutteellisia, joten niihin tuli tehdä lisäyksiä, muutoksia ja korjauksia. Lisätyökalujen avulla oli tarkoitus päästä valintavaiheessa mahdollisimman lähelle tavoitteita ja muokausvaiheessa tehdä työkalusta juuri tarkoitukseen sopiva. Moduulien muokkaaminen oli yksi rakentamisen hankalimmista vaiheista, sillä ei ollut aivan tarkkaa käsitystä siitä, minkälaisia ominaisuuksia ja piirteitä kussakin työkalussa tulisi olla. Moduulien tarkastelemiset yhdessä käyttäjien kanssa olivat välttämättömiä eri ominaisuuksia suunniteltaessa ja toteutettaessa. Lisätyökalujen lisäksi oli muokattava myös standardipakettia, mutta kuten aiemmin mainittiin, siihen kohdistuvat muutokset tuli pitää maltillisina.

6.4 Testaus ja pilotointi

Testaaminen on yksi järjestelmärakennuksen tärkeimmistä osa-alueista, joten siihen haluttiin nytkin panostaa paljon aloittamalla testaaminen jo rakennusvaiheen alussa. Testaus keskitettiin aluksi valittuihin lisämoduuleihin, sillä niiden täyteen toimivuuteen oli turha luottaa sokeasti. Lisätyökalujen ohella keskityttiin myös järjestelmärakenteen testaukseen etsien tarkoituksenmukaista ja käytännöllistä rakennetta. Testaamiseen kuului rakennusryhmän työn ohella olennaisena jo ennalta suunniteltu pilotointivaihe.

Pilottimaisen koekäytön tavoitteena tuotantoympäristössä oli:

- koota käyttäjien kokemuksista yhteinen näkemys siitä, oliko Moodle kokonaisuudessaan oikea valinta riippumatta yksittäisten toiveiden tai ideoiden toteutumisesta

- varmistaa mahdollisimman autenttisessa tilanteessa se, että ohjausprosessi oli oikea
- luoda yhteinen näkemys siitä, miten sopeutettu ja räätälöity Moodle sopii kunkin toimialan ohjauskäytäntöihin
- kerätä muutosehdotuksia ja jatkokehitysideoita järjestelmän kehittämistä ja ohjausprosessien muutoshallintaa varten
- antaa sekä ohjaaville opettajille että opiskelijoille perusvalmiuksia ja kokemuksia siitä, kuinka opinnäytetyötä tehdään ja ohjataan järjestelmän avulla
- siirtyä varovaisesti ja hallitusti, mutta mahdollisimman ripeästi kohti ”tuotantokelpoisen” järjestelmän todellista käyttöä ilman turhaa harjoittelua kuvitteellisten aineistojen avulla.

Pilottitoiminta päätettiin toukokuussa 2010. Tuotantokäytön laajennukset eri koulutusalojen kaikille ohjaaville opettajille aloitetaan elokuussa 2010. Pilotoinnin keskeisin tulos oli, että muokattu ja sopeutettu Moodle lisätyökaluineen sopii erinomaisesti haluttuihin toimenpiteisiin ja täyttää kaikki ensimmäisen prioriteetin kehittämistarpeet. Myös projektin alkuvaiheessa tunnistetut mahdollisuudet toteutuvat työkalun avulla. Yksittäiset käyttäjät kuitenkin ratkaisevat sen, miten haluttu ohjausmalli loppujen lopuksi toteutuu käytännössä. Työkalun aikaansaaminen on selkeästi iso askel kohti parempaa prosessin hallittavuutta ja sen läpinäkyvyyden lisäämistä niin opiskelijan kuin opettajan näkökulmasta katsottuna.

Järjestelmän rakennustyöryhmä tekee lopputestauksen heinä-elokuussa 2010.

6.5 Ulkoasun suunnittelu ja toteutus

Rakennusryhmä teki opinnäytetyöohjausjärjestelmän ulkoasun käyttäen apunaan Saimaan ammattikorkeakoulun graafikkaa. Ulkoasun suunnittelussa hyö-

dynnettiin koulun teemoja ja värejä pyrkien hillittyyn lopputulokseen. Tavoitteena oli, että ulkoasu olisi saatu valmiiksi ennen pilotointivaiheen alkua, jotta järjestelmästä saataisiin käyttäjiä houkutteleva. Tähän ei kuitenkaan pystytty, vaan pilotoinnin aluksi käytössä oli väliaikainen ulkoasu. Lopullinen ulkoasu otettiin käyttöön loppukeväällä.

6.6 Sisällön tuottaminen

Järjestelmään tuli tehdä toiminnallisuuksien lisäksi myös opinnäytetöitä koskevaa sisältöä. Sisällöntuottajia ei kuitenkaan ollut nimetty projektissa etukäteen. On kuitenkin tärkeää, että jokaiselta koulutusosalta saataisiin oikeat henkilöt tuottamaan kyseisen alan tietoa, jotta sisällöstä saataisiin mahdollisimman laadukasta ja oikeaa. Järjestelmän rakennusryhmä sai projektin aikana toteutettua opinnäytetöiden tekemistä tukevaa informaatiota valmiille kurssipohjille, joita eri tahot voisivat muokata mieleisekseen.

6.7 Dokumentointi

Rakennusvaiheen lopulla järjestelmästä tehtiin dokumenttiaineisto, johon myös tämä julkaisu sisältyy. Muita järjestelmää koskevia dokumentteja ovat järjestelmän käyttöohjeet, ylläpitäjän käsikirja ja tiedostojen muutoskuvaus. Dokumenttien tarkoitus on olla tukena sekä käyttäjille että ylläpitäjille. Dokumentointi on riittävää, jos systeemin käytön, ylläpidon tai kehityksen yhteydessä ei tarvitse jatkossa tukeutua kehitysryhmään.

6.8 Käyttöönotto

Jotta järjestelmän käyttö onnistuisi, on otettava huomioon seuraavia asioita:

- Liian jäykästi ja yksityiskohtaisesti ohjeistettu opinnäytetyön ohjaus- tai toteutusprosessi ei tule toimimaan halutulla tavalla pidemmällä aikavälillä. Toimialojen tai koulutusohjelmien on edelleenkin löydettävä joustava ja luova tasapaino oman koulutusohjelmansa ja yhteisen ohjausprosessin välille. Jokainen opinnäytetyöprojekti on aina omanlaisensa, ja siihen liittyy kussakin koulutusohjelmassa omia erityispiirteitä. Opiskelijälähtöisyyden aktualisoimiseksi ja läpinäkyvän toteutusprosessin aikaansaamiseksi tarvitaan joustavuutta ja muutosherkkyttä niin prosessissa kuin järjestelmän käytössäkin.
- Työkalu on mahdollistaja, ei itseisarvo. Ohjausprosessia ohjaa opiskelijakeskeisyys ja yhteistyö, jolloin työkalun funktio on enemmänkin mahdollisuuksien antaminen kuin tiettyyn yksittäiseen, tiukasti rajattuun ja määritettyyn prosessiin pakottaminen.
- Saimaan ammattikorkeakoulun opettajakunta noudattaa koulun yhteistä opinnäytetyön toteutus- ja ohjausprosessin mallia ja implementoi oman toimialansa erityispiirteitä ja haluttuja yksityiskohtia, jotka eivät riko organisaatiotasoisista prosessia.
- Työkalu pidetään yksinkertaisena, jolloin sen käyttäminen on ennestään tutun alustan vuoksi antoisaa ja käyttäjäystävällistä.
- Hallittu muutoksenhallintamenettely on otettu käyttöön, minkä takia prosessi- ja työkalumuutoksien toteuttaminen ja niistä tiedottaminen pystytään hallitsemaan hyvin ja tehokkaasti.
- Tuotantokäytölle on asetettu mittaristo, jonka avulla arvioidaan käytön määrää ja laatua, tunnistetaan ongelmakohtia ja kehittämistarpeita. Mittaristoon liittyy myös kokonaiskustannusten (TCO) ja käyttäjätyytyväisyyden seuranta ja monitorointi.
- Jatkokehitystyöllä ja järjestelmän omistajuudella on selkeä roolitus ja päätösvalta.
- Uusille käyttäjille ei anneta perustyökalukoulutusta, vaan heidän perehdyttämisenä lähtee toimintamalleista ja koulutusohjelmien omista erityispiirteistä, joita toteutetaan työkalun avulla.

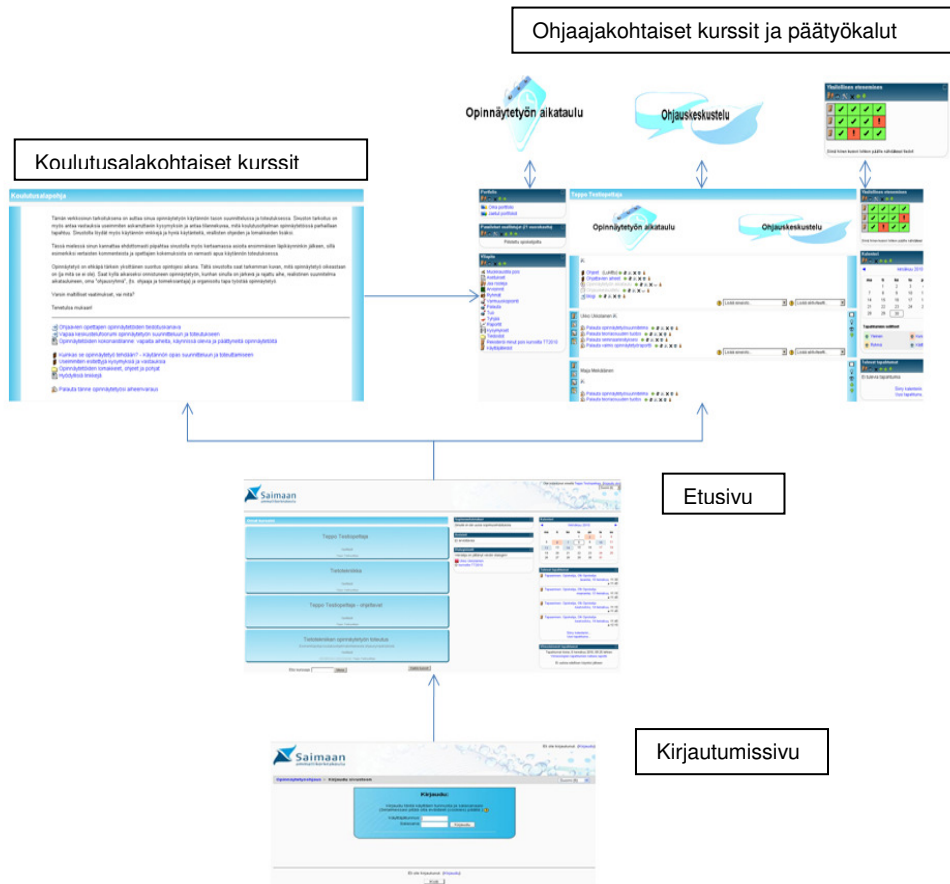
- Ohjaustyö integroidaan olennaiseksi osaksi opiskelijoiden ja ohjaavien opettajien työkalupakkia esimerkiksi korostamalla sen sisään kirjautumisosoitetta käyttäjäryhmien keskeisissä verkkopalveluissa.
- Ohjausprosessi ja työkalu saavat virallisen aseman myös organisaation toimintaohjeissa ja laatudokumentaatioissa.

Aiemmin mainitun mukaan järjestelmä otetaan käyttöön elokuussa 2010. Tätä ennen järjestelmälle tehdään vielä lopputestaus sekä -hionta. Sen jälkeen sille täytyy tehdä valmistelut palvelinympäristössä sekä nimetä systeemille ylläpitäjä. Järjestelmä on parasta jalkauttaa hallitusti koulutusala tai -ohjelma kerrallaan.

7 JÄRJESTELMÄRAKENNE

Opinnäytetyöohjausjärjestelmä koostuu eri osiosta, jotka ovat:

- Kirjautumissivu
- Etusivu
- Kurssitasot ja tarkemmin:
 - o Koulutusalaakohtaiset kurssit
 - o Ohjaajakohtaiset kurssit

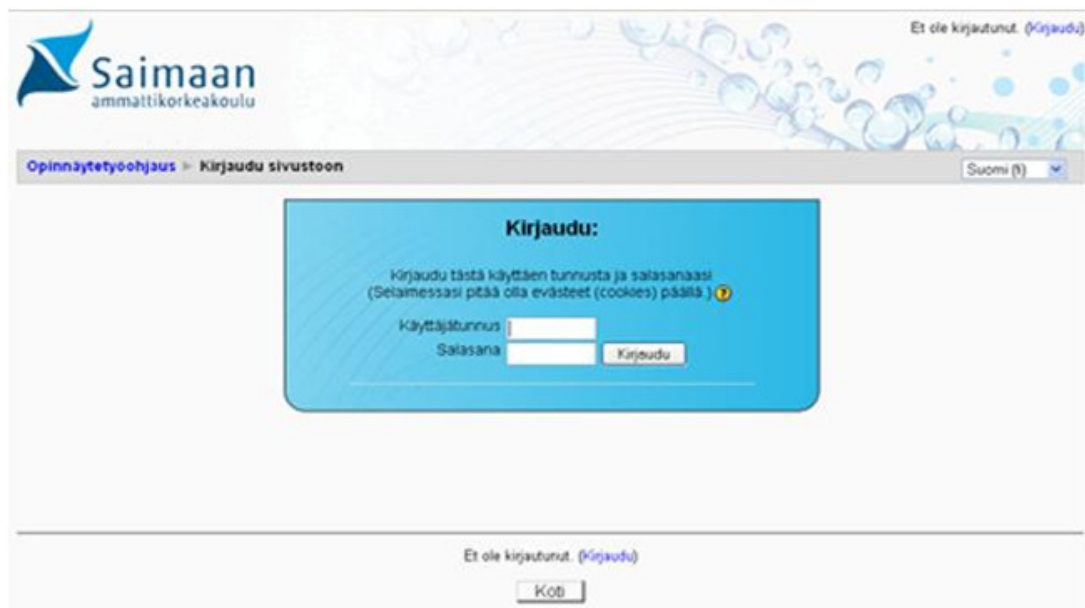

Kuva 1 Opinnäytetyöohjausjärjestelmän pää rakenne

Seuraavaksi mainitut osiot käydään läpi johdonmukaisessa järjestyksessä esitellen samalla järjestelmän lisätyökaluja, jotka ovat käyttäjän tukena. Järjestelmän ylläpitäjille on edellisten lisäksi oma osionsa.

7.1 Kirjautumissivu

Opinnäytetyöohjausjärjestelmä on tarkoitettu ainoastaan rekisteröityneille käyttäjille. Moodlesta tarjolla oleva vierailumahdollisuus on poistettu.

Kuva 2 Opinnäytetyöohjausjärjestelmän kirjautumissivu

7.2 Etusivu

Etuisun uudet työkalut:

- Dialogiviestit
- Sopimusehdotukset
- Arviointi
- Oma etenemissopimus

Onnistuneen kirjautumisen jälkeen käyttäjä ohjataan etusivulle, jolle listataan oletuksena ne kurssit, joilla käyttäjä on mukana. Jos käyttäjä ei ole mukana millään kurssilla, kurssilistauksen sijasta näytetään oletuksena yhdistetty kategoria- ja kurssilista, josta käyttäjä voi nopeasti etsiä mieleisensä kurssin.

Kuva 3 Järjestelmän etusivu

Kuten kuvasta nähdään, listaukset on sijoitettu sivun vasemmalle laidalle. Oikealle laidalle on sijoitettu joukko tiedottavia lohkoja, joiden tehtävä on kertoa käyttäjälle järjestelmässä tapahtuneista uusista asioista. Etusivulle on sijoitettu muutamia uusista järjestelmän työkaluista, jotka määräytyvät käyttäjän roolin mukaan. Vain opettajille on tarkoitettu työkalut Arviointi ja Sopimusehdotukset. Pelkästään opiskelijakäyttäjille on varattu lohko Oma etenemissopimus. Molempien roolien käytettäväksi jää vielä yksi uusi työkalu, joka on Dialogiviestit.

Dialogiviestit

Kuva 4 Dialogiviestit toiminnassa

Dialogiviestit tiedottaa käyttäjää Ohjauskeskustelu -työkaluun saapuneista uusista viesteistä.

Sopimusehdotukset

Kuva 5 Sopimusehdotukset toiminnassa

Sopimusehdotukset ilmoittaa ohjaavalle opettajalle uusista saapuneista etenemissopimusehdotuksesta, jotka on jätetty Opinnäytetyön aikataulu -työkalussa.

Arviointi

Kuva 6 Arviointi -lohko ja useita arvioitavaksi saapuneita tehtäviä

Arviointi-lohko näyttää puurakenteessa tehtäväpalautukset, jotka opettajalle on tehty. Tiedoista selviää palautuskohde, palautusten määrä sekä se, millä kursseilla ne on tehty.

Oma etenemissopimus

Oma etenemissopimus	
Ohjaaja	
😊 Teppo Testiopettaja	
Vaiheet	
Opinnäytetyösuunnitelman laatiminen	01.02.2010 - 10.02.2010
Opinnäytetyön teoriaosuus	10.02.2010 - 15.05.2010
Opinnäytetyön empiriaosuus	05.03.2010 - 01.06.2010
Seminaareihin valmistautuminen	13.04.2010 - 15.04.2010
Kypsyysnäyte	09.06.2010 - 09.06.2010
Työn julkaisu	15.06.2010 - 15.06.2010
Koko opinnäytetyö	01.02.2010 - 15.06.2010

Kuva 7 Erään opiskelijan etenemissopimusta kuvaava Oma etenemissopimus - lohko

Oma etenemissopimus toimii muistuttajana sisäänkirjautuneelle opiskelijalle. Se listaa kaikki opiskelijan opinnäytetyön vaiheet ja aikataulusuunnitelmat sekä työn ohjaajan, jotka hän on määritellyt Opinnäytetyön aikataulu -työkalussa.

7.3 Järjestelmän kurssitasot

Opinnäytetyöohjausjärjestelmän kurssit (työtilat) rakentuvat kahteen tasoon. Ensimmäinen ja tärkeämpi on ohjaajakohtainen taso. Siinä jokaisella opinnäytetöitä ohjaavalla opettajalla on oma kurssinsa, jossa ohjaus tapahtuu. Toinen taso on niin sanottu koulutusala-kohtainen taso, jossa opiskelijoita valmistellaan opinnäytetyön tekoon kertoen sen taustoista, toteutustavoista, arvioinnista ja niin edelleen.

7.3.1 Koulutusala-kohtaiset kurssit

Koulutusala-kohtaisten kurssien lisätyökalut:

- Etenemispalkki
- Etenemistaulu
- Passiiviset osallistujat
- Kirja
- OU blogi
- Koulutusala -kurssiformaatti
- Pikaikonit
- Ehdot

Koulutusala-kohtaisten kurssien opiskelijat määräytyvät koulutusalan tai mahdollisesti myös koulutusohjelman mukaan riippuen kurssin toteutustavasta. On hyvä ja toisinaan pakollistakin, että opiskelijat kuuluvat opinnoissaan samalle tasolle.

Koulutuslakohtainen kurssi voidaan toteuttaa joko niin, että kurssi on pelkästään informatiivinen tai että informaation jakamisen ohella opiskelijoilta vaaditaan myös suoritteita. Tärkeintä on, että opiskelijat saavat selkeän kuvan opinnäytetöistä ja niihin kuuluvista prosesseista ja että heidät tuodaan mahdollisimman lähelle juuri heidän oman alansa opinnäytetöitä. Kurssi voidaan aloittaa heti, kun tarvetta opinnäytetöiden pohjustamiselle tulee. Kuvassa 8 on esillä näkymää rakennusryhmän toteuttamasta informatiivisesta koulutuslakohtaisesta kurssipohjasta.

Koulutuslakohtainen kurssi

Tämän verkkosivun tarkoituksena on auttaa sinua opinnäytetyön käytännön tason suunnittelussa ja toteutuksessa. Sivuston tarkoitus on myös antaa vastauksia useimmiten askarruttaviin kysymyksiin ja antaa tilannekuvaa, mitä koulutusohjelman opinnäytetöissä parhaillaan tapahtuu. Sivustolta löydät myös käytännön vinkkejä ja hyviä käytänteitä, virallisten ohjeiden ja lomakkeiden lisäksi.

Tässä mielessä sinun kannattaa ehdottomasti piipahtaa sivustolla myös kertaamassa asioita ensimmäisen läpikäynnin jälkeen, sillä esimerkiksi vertaisten kommentteista ja opettajien kokemuksista on varmasti apua käytännön toteutuksessa.

Opinnäytetyö on ehkäpä tärkein yksittäinen suoritus opintojesi aikana. Tältä sivustolta saat tarkemman kuvan, mitä opinnäytetyö oikeastaan on (ja mitä se ei ole). Saat kyllä aikaiseksi onnistuneen opinnäytetyön, kunhan sinulla on järkevä ja rajattu aihe, realistinen suunnitelma aikatauluineen, oma "ohjausryhmä", (ts. ohjaaja ja toimeksiantaja) ja organisoitu tapa työstää opinnäytetyötä.

Varsin maltilliset vaatimukset, vai mitä?

Tervetuloa mukaan!

- [Ohjaavien opettajien opinnäytetöiden tiedotuskanava](#)
- [Vapaa keskustelufoorumi opinnäytetyön suunnitteluun ja toteutukseen](#)
- [Opinnäytetöiden kokonaistilanne: vapaita aiheita, käynnissä olevia ja päätyneitä opinnäytetöitä](#)
- [Kuinkas se opinnäytetyö tehdään? - Käytännön opas suunnitteluun ja toteuttamiseen](#)
- [Useimmiten esitetyt kysymykset ja vastaukset](#)
- [Opinnäytetöiden lomakkeet, ohjeet ja pohjat](#)
- [Hyödyllisiä linkkejä](#)
- [Palauta tänne opinnäytetyösi aiheenvaraus](#)

Kuva 8 Informaatiopainotteinen koulutuslakohtainen kurssipohja

Kurssipohja on valmiina järjestelmässä, ja se voidaan antaa minkä tahansa koulutusalan käyttöön sellaisenaan. On pohdittu, että eri koulutusalat tai -ohjelmat voisivat muokata informatiivisesta pohjasta omanlaisensa, minkä jälkeen pohjaa voitaisiin monistaa aina eteenpäin uudelleen käytettäväksi. Kuvassa olevalla valmiilla pohjalla on sekä tiedotus- että keskustelukanavat niin opettajille kuin opiskelijoillekin. Lisäksi Kirja-komponentteihin on koostettu

paljon hyödyllistä tietoa opinnäytetyötä tekeville. Pohjalta löytyvät myös opiskelijoille hyödylliset linkit sekä opinnäytetyössä tarvittavat lomakkeet.

Jos kurssi halutaan toteuttaa niin, että opiskelijoilta vaaditaan myös suoritteita, kurssilla kannattaa ehdottomasti käyttää apuna opiskelijoiden etenemistä indikoivia työkaluja: Etenemispalkkia ja -taulua. Työkalut esitellään tuonnempana. Myös suoritepohjaisia kursseja voidaan monistaa eteenpäin.

Kurssi päättyy lähes aina opinnäytetyön aiheen valitsemiseen, minkä jälkeen opiskelija voi siirtyä ohjaajansa kurssille suorittamaan opinnäytetyötä oman aikataulunsa mukaan. Jos jotkin koulutusalat tai -ohjelmat eivät halua toteuttaa koulutusalaakohtaista kurssia, voi aiheen valita järjestelmän ulkopuolella.

Koulutusalatason tärkeimmät lisätyökalut vaihtelevat kurssin toteutustavan mukaan.

Tiedonjakokurssin tärkeimmät lisätyökalut:

- Kirja
- OU blogi
- Koulutusala -kurssiformaatin puurakenne

Suoritekurssin tärkeimmät lisätyökalut:

- Etenemispalkki
- Etenemistaulu
- Passiiviset osallistujat

Tiedonjaon apuvälineet keskittyvät helpottamaan tiedon keskittämistä, käsittelyä ja jakamista. Suoriteapuvälineet puolestaan auttavat opettajia seuraamaan opiskelijoiden etenemistä ja tarkkailemaan heidän osallistumistaan kursseilla.

Kirja

Kuva 9 Kirjan päänäkymä, johon listataan Kirjan luvut ja valitun luvun sisältö

Kirjaan voidaan koostaa tekstiä keskitetysti ja siihen voivat kirjoittaa vain opettajan roolissa olevat käyttäjät. Työkalua voidaan käyttää esimerkiksi ohjekirjana.

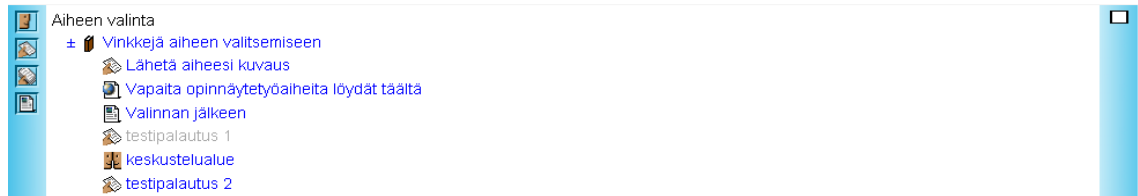
OU blogi

Kuva 10 OU blogin päänäkymä, jossa näkyvät blogiin jätetyt merkinnät

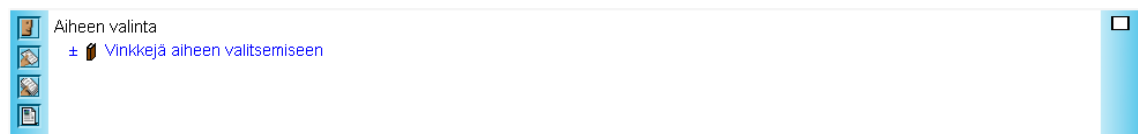
OU blogi toimii samoilla periaatteilla, kun blogit yleensäkin. Käyttäjät voivat lisätä blogiin merkintöjä sekä jättää kommentteja. OU blogi soveltuu hyvin esimerkiksi tiedote- tai keskustelupaikaksi.

Koulutusala -kurssiformaatin puurakenne

Kuva 11 Kurssialue aktiviteetteineen ilman tiivistämistä

Puurakenne soveltuu kursseille, joilla on paljon materiaalia. Kurssiaktiviteetteja voidaan sijoittaa toistensa "alle", jolloin säästetään kurssitilaa ja tehdään näkyvästä selkeämpi.

Kuva 12 Kurssialueen aktiviteetit tiivistettynä Kirja -komponentin alle

Pikaikonit

Kuva 13 Pikaikonit

Pikaikoneilla voidaan nopeasti sijoittaa kurssille erilaisia aktiviteetteja ja aineistoa sekä muokata kurssialueiden yhteenvetoja.

Ehdot

Kuva 14 Aktiviteetin Ehdot -välilehti

Ehdoilla kurssin opettajat voivat lukita haluamiaan kurssiaktiviteetteja ja asettaa niiden avaamiseen tarvittavan ”avaimen” johonkin toiseen kohteeseen. Näin opiskelijat voidaan asettaa kulkemaan kurssilla tiettyjen suoritteiden läpi (Esimerkiksi opiskelijan täytyy saada tehtävästä A vähintään arvosana 4/5, ennen kuin hän näkee tehtävän B ja pääsee suorittamaan sitä).

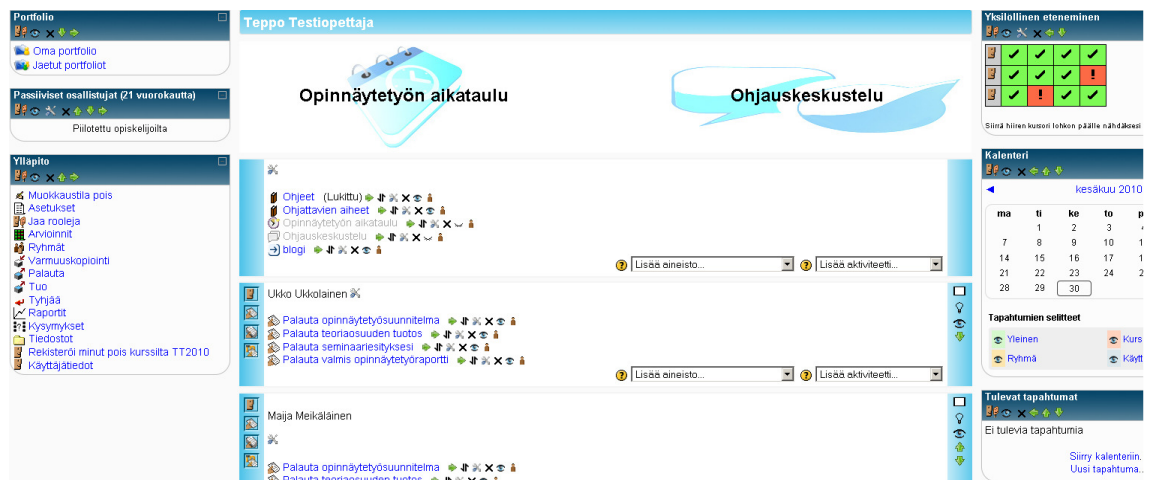
7.3.2 Ohjaajakohtaiset kurssit

Ohjaajakohtaisten kurssien lisätyökalut:

- Opinnäytetyön aikataulu
- Ohjauskeskustelu
- Yksilöllinen eteneminen
- Sovi tapaaminen
- Ajankohtaiset sopimukset
- Portfolio

Hyväksytyn aiheen saamisen ja ohjaajan nimeämisen jälkeen opiskelija siirtyy tekemään opinnäytetyötä oman ohjaajansa kurssipohjalle, jossa työ suunnitellaan ja toteutetaan opiskelijan omien aikataulujen mukaisesti. Ohjaaja voi vapaasti ottaa kurssilleen opiskelijoita eri koulutusaloilta ja -ohjelmista sekä vuosi-

kursseilta. Ohjaajakohtaiset pohjat perustuvat toiminnaltaan rakennusryhmän toteuttamaan prosessiin, joka on hieman Moodlen periaatteiden vastainen, sillä siinä on tehty mahdolliseksi opiskelijoiden yksilölliset aikataulut. Prosessi ja siinä käytetyt tärkeimmät työkalut on kuvattu tässä luvussa. Kuva 15 on eräältä ohjaajakohtaiselta kurssilta.

Kuva 15 Näkymää ohjaajakohtaiselta kurssilta

Ohjaajakohtaisen kurssin toimintaprosessi ja päätyökalut

Tullessaan kurssille opiskelijan ensimmäinen tehtävä on täyttää Opinnäytetyön aikataulu -työkalussa etenemissopimus-nimellä kulkeva suunnitelma omasta opinnäytetyöstään.

Kuva 16 Opinnäytetyön aikataulun kovalinkki kurssinäkyvässä

Opinnäytetyön aikataulussa opiskelija vaiheistaa oman työnsä ja kertoo työn perustiedot, kuten aiheen ja ohjaajan. Näistä tiedoista muodostuu etenemissopimus, joka lähetetään ohjaajan hyväksyttäväksi. Ohjattava voi täyttää etene-
missopimuksen itsenäisesti tai yhdessä ohjaajan kanssa.

Lähetä sopimus ohjaajallesi hyväksyttäväksi

Lähetä ?

Omat tiedot

Työn tekijä: Olli Opiskelija

Työn ohjaaja: Teppo Testiopettaja (Ei ole vielä vahvistanut sopimusta)

Oppilaitos, oppiaine:
.

Tavoitetutkinto

Työn aihe:

Työn nimi:

Työn kuvaus:

Työn aloittamisaika:
30.06.2010

Työn arvioitu valmistumisaika:
13.10.2010

Työvaiheet

Työvaihekalenteri

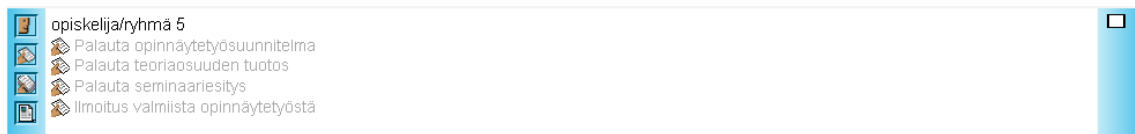
Vaiheen nimi	alkaa	loppuu	2010			
			Jul	Aug	Sep	Oct
Opinnäytetyö	30.06.2010	13.10.2010	[Progress bar]			
Opinnäytetyösuunnitelman laatiminen	30.06.2010	02.07.2010	[Bar]			
Opinnäytetyön teoriaosuus	02.07.2010	06.07.2010	[Bar]			
Opinnäytetyön empiriaosuus	07.07.2010	30.09.2010	[Bar]			
Seminaareihin valmistautuminen	18.09.2010	21.09.2010		[Bar]		
Kypsyysnäyte	04.10.2010	04.10.2010			[Bar]	
Työn julkaisu	13.10.2010	13.10.2010				[Bar]

[Katso tästä esimerkkiaikataulu!](#)

Kuva 17 Yhteenvedo opiskelijan ehdotuksesta etenemissopimukseksi.

Kaikkien kurssin opiskelijoiden etenemissopimukset näkyvät opettajille kurssin Opinnäytetyön aikataulussa, joten he ovat aina perillä ohjattaviensa suunnitelmista.

Kun ohjaaja on hyväksynyt ohjattavansa etenemissopimuksen, hän valmistele ohjattavalle kurssinäkylässä oman kurssialueen.

Kuva 18 Vapaa kurssialue palautuslokeroineen

Kurssialueelta löytyvät palautuslokerot, jotka vastaavat opinnäytetyön keskeisiä vaiheita. Valmistellessaan aluetta opettaja syöttää opiskelijan nimen tai kaikkien samaa opinnäytetyötä tekevien nimet kurssialueen yhteenvetoon. Tämän jälkeen hän soveltaa opiskelijan tai ryhmän etenemissopimuksessa määritellyjä vaiheita palautuslokeroihin niin, että sopimuksen vaiheiden päättymispäivä asetetaan vaihetta vastaavan palautuslokeron aikarajaksi. Näin saadaan luotua opiskelijalle tai ryhmälle opinnäytetyön tärkeät välietapit, jotka heidän tavoitteenaan on saavuttaa aikataulun mukaisesti. Jos työhön sisältyy muita tärkeitä vaiheita, opettaja luo kyseisiä vaiheita koskevat palautuslokerot kurssialueelle ja asettaa niihin palautusaikarajan samalla periaatteella kuin edellä mainittiin. Lopuksi kurssialue asetetaan näkyviin, jotta opiskelija pääsee käsiksi omiin palautuslokeroihinsa. Samalla kurssilla voi olla käytössä samaan aikaan 52 aluetta. Valmiit palautuslokerot on luotu 15 alueelle. Kukin palautuslokero tulee käyttää vain kerran.

Opiskelijoiden tekemiä palautuksia voidaan seurata kurssilla työkalulla Yksilöllinen eteneminen. Se näyttää taulukkomuodossa kunkin kurssialueen palautuslokeroiden tilanteen.

Kuva 19 Toiminnassa oleva Yksilöllinen eteneminen -lohko

Taulukko pystyy ilmentämään tulevat palautukset, suoritettut palautukset, myöhässä olevat palautukset ja pahasti myöhässä olevat palautukset. Työkalun avulla opettaja on koko ajan perillä opiskelijoiden etenemisestä.

Edellisten toimintojen lisäksi opettajat ja opiskelijat voivat käydä ohjaajakurssilla keskenään ohjauskeskustelua Ohjauskeskustelu -työkalussa.

Kuva 20 Ohjauskeskustelun kuvalinkki kurssinäkyvässä

Ohjauskeskustelu käydään dialogeina, joita voidaan perustaa kurssin eri käyttäjien välille. Ne voidaan perustaa käsittelemään tiettyjä asioita, ja kun asia tulee loppuunkäsittelyksi, dialogi voidaan sulkea. Suljetut dialogit säilyvät sisältöineen omassa osiossaan. Ohjauskeskustelun kautta on varsinaisen ohjauksen lisäksi tarkoitus antaa pienimuotoisia välipalautuksia tai pyytää kommentteja johonkin aineistoon. Tämä voi käytännössä tarkoittaa esimerkiksi jonkin työn osion palautusta kommentointia varten tai mielipiteen kysymistä jostakin lähdeaineistosta.

Kun opiskelijan opinnäytetyö valmistuu ja hän on tehnyt tarvittavat palautukset, hänet voidaan poistaa kurssilta manuaalisesti tai odottaa, että hänen tunnuksensa mitätöidään. Opiskelijalle tai ryhmälle varattu kurssialue voidaan joko piilottaa tai käyttää uudelleen asettamalla sille uudet palautuslokerot. Näin samaa pohjaa voidaan teoriassa kierrättää loputtomiin.

Prosessin yhteenveto

- Opiskelija tulee kurssille ja täyttää etenemissopimuksen joko itsenäisesti tai yhdessä ohjaajan kanssa.
- Ohjaaja hyväksyy sopimuksen.
- Ohjaaja valmistelee opiskelijalle kurssialueen muokkaamalla yhteenvetdon ja asettamalla aikarajat palautuslokeroihin sekä lopuksi asettamalla alueen näkyviin.
- Opiskelija tekee palautuksia ja käy ohjauskeskustelua.
- Opiskelija poistetaan kurssilta tai odotetaan, että hän poistuu, minkä jälkeen käsitellään poistuneen opiskelijan kurssialue.

Päätökaluihin kuulumattomat ohjaajakohtaisen kurssin lisätökalut

Päätökalujen ohella ohjaajakohtaisella pohjalla on käytettävänä myös muutama muu työkalu.

Sovi tapaaminen

Tässä työkalussa ohjaavat opettajat ja heidän ohjattavansa voivat sopia ohjaustapaamisista. Työkalu toimii sillä periaatteella, että opettaja ilmoittaa ensin aikavälejä, jolloin hänelle sopii tavata ohjattaviaan. Sen jälkeen ohjattavat varaavat aikaväleistä haluamansa.

Kuva 21 Sovi tapaaminen työkalun -kuvalinkki

Ajankohtaiset sopimukset

Äskettäin hyväksytyt sopimukset.	
Olli Opiskelija	
Opinnäytetyösuunnitelman laatiminen	
30.06.2010 - 02.07.2010	
Opinnäytetyön teoriaosuus	
02.07.2010 - 06.07.2010	
Opinnäytetyön empiriaosuus	
07.07.2010 - 30.09.2010	
Seminaareihin valmistautuminen	
18.09.2010 - 21.09.2010	
Kypsyysnäyte	
04.10.2010 - 04.10.2010	
Työn julkaisu	
13.10.2010 - 13.10.2010	
Koko opinnäytetyö	
30.06.2010 - 13.10.2010	
Päättyvät sopimukset	
Olli Opiskelija	13.10.2010

Kuva 22 Ajankohtaiset sopimukset toiminnassa

Ajankohtaiset sopimukset näkyy kurssinäkylässä opettajan roolissa oleville, ja sillä on kaksi tarkoitusta. Ensimmäinen tarkoitus on helpottaa opettajan työtä, kun hän asettaa ohjattavansa palautuslokeroiden aikatauluja. Työkalu näyttää äskettäin hyväksytyt etenemissopimukset ja niissä määriteltyjen opinnäytetyövaiheiden aikataulut. Lohkon toinen tarkoitus on näyttää ohjaajalle piakkoin sulkeutuvat etenemissopimukset, mikä toivon mukaan tarkoittaa uuden opinnäytetyön valmistumista.

Portfolio

Kuva 23 Portfolio -lohko kurssinäkylässä

Portfolio on kurssikohtainen, ja se mahdollistaa tiedostojen tallentamisen järjestelmään, jolloin niihin pääsee käsiksi myös etänä. Käyttäjä voi päättää, kenelle hän tiedostoja jakaa. Hän voi myös pitää tiedostot vain omassa käytössään.

7.4 Sähköposti-ilmoitukset

Eräs järjestelmän tärkeä ominaisuus on tapahtumista ilmoittavat sähköpostit. Alla on lueteltuna keskeiset sähköposti-ilmoitustapahtumat työkaluittain jaoteltuina. Sulkuihin on merkitty ilmoituksen vastaanottaja. Nämä ilmoitukset ovat vain järjestelmän oletusasetuksena, joten niitä voidaan myös ottaa pois päältä työkaluittain.

Opinnäytetyön aikataulu:

- Opiskelija lähettää etenemissopimuksen (opettaja)
- Opettaja on käsitellyt etenemissopimuksen (opiskelija)

Ohjauskeskustelu:

- Keskusteluun saapuu uusi viesti (opettaja ja opiskelija)

Sovi tapaaminen:

- Ilmoitettu aikaväli on varattu (opettaja)
- Tapaaminen on peruttu (opettaja ja opiskelija)
- Tilattu muistutus haluttuna ajankohtana (opettaja ja opiskelija)

Palautuslokerot:

- Palautus on tehty (opettaja)
- Palautus on arvioitu (opiskelija)

8 JATKOKEHITYS

On selvää, että opinnäytetyöohjausjärjestelmän päivittäminen ja jatkokehitys ovat vaativampia tehtäviä kuin tavallisen Moodlen päivitys. Jatkokehityksen tekevät vaikeaksi opinnäytetyöohjausjärjestelmän uudet työkalut sekä standardipakettiin tehdyt muokkaukset, jotka eivät sisälly normaaliin Moodle-pakettiin. Suoraa päivitystä uuteen Moodle-pohjaan ei voi tehdä, vaan komponentit pitää huoltaa järjestelmäpohjaan sopiviksi.

Järjestelmää päivittäessä tärkeä kysymys on, päivitetäänkö järjestelmä toiseen Moodlen 1.9-versioon vai pyritäänkö se siirtämään uuteen Moodlen 2-versioon. Päivitystä suunniteltaessa tulee myös tarkasti pohtia sekä päivityksen tuomia etuja että sen joillekin työkaluille aiheuttamia haittoja. Järjestelmän päätyökalut ovat vertailussa aina etusijalla, jos niille ei löydetä korvaajaa. Päivityksellä kehittyneempään Moodlen 1.9-versioon saavutettavat hyödyt eivät ole niin suuria kuin Moodle 2:een, mutta se vaatii vähemmän työtä ja onnistuu varmemmin. Moodle 2 puolestaan tarjoaa suurempien haasteiden ja riskien vastapainoksi huomattavasti kehittyneempiä ominaisuuksia. Järjestelmän ensimmäisestä versiosta on tehty päivityksen tueksi tarkat dokumentaatiot, jotka auttavat tehtävässä.

9 JÄRJESTELMÄN VASTAUS TAVOITTEISIIN

Tässä luvussa on esitetty järjestelmän kehittäjien näkemyksiä siitä, onko järjestelmä onnistunut. Niihin sisältyy myös yleisiä testaajien ja taustaryhmän kannanottoja.

9.1 Täyttääkö järjestelmä sille asetetut tavoitteet?

Opinnäytetyöohjausjärjestelmälle asetetut päätavoitteet olivat:

- Opinnäytetyö mallinnetaan koulutusaloittain.
- Jokaisen opiskelijan opinnäytetyöprosessi tehdään näkyväksi.
- Putoamisvaarassa olevat opiskelijat tunnistetaan.

Eri alojen opinnäytetyöt pystytään mallintamaan järjestelmässä hyvin koulutusaloittain kurssipohjin, joita koulutusalat voivat muokata omiin tarpeisiinsa sopivaksi. Valmis pohja sopii muokattavaksi mille tahansa alalle. Myös ohjaajakohtaisilla pohjilla ohjaajilla on jonkin verran vapauksia muokata kurssia mieleiseksi. Järjestelmän rakenteen ja työkalujen joustavuuden ansiosta systeemi sopii kaikille aloille.

Kunkin opiskelijan opinnäytetyöprosessi saadaan näkyville pääasiassa kolmella ominaisuudella, jotka ovat Opinnäytetyön aikataulu, Palautuslokerot ja Yksilöllinen eteneminen. Opinnäytetyön aikataulussa suunnitelma tehdään näkyväksi, Palautuslokerolla suunnitelmaa mukailaan ja Yksilöllisellä etenemisellä toteutumista tarkkaillaan.

Yksilöllinen eteneminen liittyy myös viimeiseen päätavoitteeseen, joka on putoamisvaarassa olevien opiskelijoiden tunnistaminen. Opettaja näkee taulukosta nopeasti ne opiskelijat, jotka uhkaavat jäädä suunnitellusta aikataulusta jälkeen. Yksilöllisen etenemisen tukena on Passiiviset osallistujat, joka näyttää pitkään kurssilla käymättömät.

Näillä perusteilla järjestelmän voidaan katsoa pystyvän täyttämään asetetut päätavoitteet. Tämän lisäksi se tarjoaa myös runsaasti tukitoimintoja, jotka parantavat esimerkiksi ohjaajien ja ohjattavien vuorovaikutusta.

9.2 Onnistuivatko rakennusryhmän tekemät komponenttivalinnat?

Komponenttivalinnoissa päästiin oletettavasti lähelle parasta mahdollista tulosta, sillä kaikki tarjolla olleet lisätyökaluehdokkaat käytiin tarkasti ja järjestelmällisesti läpi. Työkalujen avulla pystyttiin täyttämään järjestelmälle asetettuja vaatimuksia ja tukemaan muutenkin käyttäjien toimia. Ne saatiin korjattua toimintakuntoon ja muokattua paremmin tarkoitukseen sopiviksi. Eräs järjestelmän tavoitteista oli pitää uusien työkalujen määrä kohtuullisena. Tässä on palautteen mukaan onnistuttu, sillä järjestelmää ei ole pidetty liian vaikeakäyttöisenä, ja jokainen työkalu kykenee tuomaan järjestelmään lisähyötyä.

9.3 Onnistuiko järjestelmäpohjan valinta ja vastaako se nykypäivän verkko-opetustrendejä?

Moodle 1.9 -version käyttöliittymä on nykyisiin tarpeisiin nähden varsin joustamaton. Toimintaperiaatteiltaan Moodle on hyvin hierarkkinen, ryhmäkeskeinen ja opettajalähtöinen, mikä ei vastaa nykyisin hyvänä pidettyä opiskelijalähtöistä oppimista.

Huonoista puolistaan huolimatta Moodle sopii kuitenkin kyseessä olevaan tarkoitukseen hyvin. Varsin positiivinen seikka on, että se on Saimaan ammattikorkeakolussa ennestään tuttu: sitä on käytetty koulussa jo vuosia. Tuttu ohjelmistoympäristö helpottaa uuden järjestelmän omaksumista.

Opinnäytetyöohjausjärjestelmässä opiskelijakeskeisyyttä on parannettu työkaluilla Portfolio, Ohjauskeskustelu, OU blogi ja Opinnäytetyön aikataulu. Tärkein pala on Ohjauskeskustelun ohella Opinnäytetyön aikataulu, jossa opiskelijat saavat suunnitella työn omien aikataulujensa mukaan. OU blogi ja Portfolio tuovat järjestelmään yhteisöllisyyden elementtejä ja toimintoja.

Mainittujen hyvien puolien lisäksi järjestelmä on ilmainen, turvallinen ja helposti saatavilla. Käyttäjät on pyritty ottamaan huomioon järjestelmää tehtäessä.

9.4 Onnistuiko järjestelmän rakenne?

Ne osat, joista opinnäytetyöohjausjärjestelmä pääasiassa rakentuu, ovat koulutusala- ja ohjaajakohtaiset tasot sekä niiden työkalut. Etusivunkaan merkitystä ei sovi vähätellä, mutta itse toiminta järjestelmässä kuitenkin tapahtuu kursseilla.

Koulutusala-kohtaisen tason hyödyt mainittiin jo sitä käsittelevässä luvussa, ja tasoa voidaan pitää merkitykseltään hyvin tärkeänä. Kun kullekin koulutusalueelle tai -ohjelmalle muotoutuu omanlaisensa opinnäytetyötä alustava pohja, on niistä eri alojen opiskelijoille suurta hyötyä.

Ohjaajakohtaisten kurssien hämäävä piirre on niiden valmiiksi suunniteltu toimintaperiaate, joka ei suo aivan yhtä paljon vapauksia kuin mitä koulutusala-kohtaiset kurssit antavat. Huono puoli on se, että ensi kertaa ohjaajakohtaista pohjaa käyttävä ei voi kokeilla tietää, kuinka sitä käytetään, vaikka hän olisi käyttänyt Moodlea aiemmin. Käyttöformaatti on kuitenkin tässä tapauksessa välttämätön, koska Moodle ei tue yksilöllisiä opiskelijoiden aikatauluja sinällään. Tutustuttamisen jälkeen käyttäjät ovat kuitenkin pitäneet formaattia toimivana ja riittävän helppona käyttää.

Ensimmäisen opinnäytetyöohjausjärjestelmän rakenne täyttää sille asetetut tavoitteet ja tarjoaa myös lisäominaisuuksia. Jatkokehitykselle on kuitenkin tarvetta, sillä ohjaajakohtaisista kursseista tulisi saada täydellisesti tarkoitukseen sopivia myös järjestelmän toimintaperiaatteiden näkökulmasta katsottuna.